

İstinaf ve Temyiz Kanun Yollarındaki Parasal Sınırlara İlişkin Yeni Düzenlemeler İçeren Kanun Teklifi

17 TEMMUZ 2024

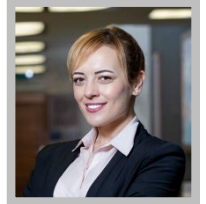
3 Temmuz 2024 tarihinde, basında 9. Yargı Paketi olarak da söz edilen, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ("Kanun Teklifi"), Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu. Kanun Teklifi, 12 Temmuz 2024 tarihinde, Adalet Komisyonu'nda kabul edildi. Kanun Teklifi'nin istinaf ve temyiz kanun yollarındaki parasal sınırlara ilişkin hükümlerini inceledik:

Kanun Teklifi ile, istinaf ve temyiz kanun yollarına başvurulabilmesi için öngörülen parasal sınırlarda yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artışların, artış öncesinde verilen kararlar bakımından uygulanacak parasal sınırlara ilişkin olarak yol açtığı karışıklığın giderilmesi amaçlanmıştır.

İdari Yargıda Temyiz ve İstinafa İlişkin Parasal Sınırlar

Bilindiği üzere, temyiz ve istinafa ilişkin parasal sınırlar her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır. Ancak ilgili düzenlemelerde hangi yıldaki parasal sınırın esas alınacağı belirtilmemiştir. Bu durum özellikle istinaf ve temyiz incelemeleri öncesinde verilen ilk karar tarihinde kanun yolu açık olan davalarda, kaldırma veya temyizde bozma kararı üzerine verilen ikinci karar tarihinde parasal sınırların yükselmesi sebebiyle kanun yolunun kapanmasına ve uygulamada karışıklığa yol açmaktaydı. Dolayısıyla bazı durumlarda, bölge idare mahkemeleri veya Danıştay, kendi verdiği kaldırma veya bozma kararına hukuka uygun olarak uyulup uyulmadığını denetleyememekteydi.

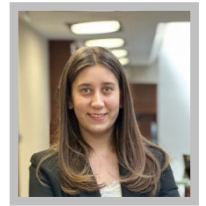
Anayasa Mahkemesi ("AYM") de, kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırların hangi tarihe göre belirleneceğinin kanunla düzenlenmesi gerektiği

Elif Demiröz
Partner

Nihar Çakmakçı
Avukat

Gökçe Laleoğlu
Stajyer Avukat

gerekçesiyle, ilk olarak 2023/36 E. - 2023/142 K. sayılı ve 26 Temmuz 2023 tarihli kararı ile temyiz parasal sınırının miktarını belirleyen hükmü iptal ederek bu hükmün 13 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla yürürlükten kalkmasına karar vermişti [Anılan AYM kararı ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun ("İYUK") 46/1(b) hükmü iptal edilmiştir.]. Sonrasında ise AYM, 2023/81 E. - 2023/184 K. sayılı ve 26 Ekim 2023 tarihli kararıyla, istinaf parasal sınırına dair hüküm ile parasal sınırların yeniden değerlendirilme oranına göre her yıl tekrar belirleneceğine dair hükümlerin de benzer gerekçelerle iptal edilmesine ve 21 Eylül 2024 tarihi itibarıyla yürürlükten kalkmasına karar vermişti [Anılan AYM kararı ile İYUK'un 45/1 hükmünün 2. cümlesi ile ek 1. maddesi iptal edilmiştir.]. Dolayısıyla Kanun Teklifi ile, bu iptal kararları neticesinde oluşacak kanun boşluğunun doldurulması amaçlanmıştır.

Kanun Teklifi'nde öngörülen düzenlemelere göre, duruşma yapılmasının zorunlu olduğu davaların belirlenmesinde **davanın açıldığı**, istinaf ve/veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ise ilk derece mahkemesi veya bölge idare mahkemesince **nihai kararın verildiği** tarihteki parasal sınırlar esas alınacaktır. Ayrıca, nihai karar tarihinden sonra parasal sınırlarda meydana gelen artışların bölge idare mahkemesinin kaldırma ve/veya Danıştay'ın bozma kararına üzerine yeniden bakılan davalara etki etmeyeceği düzenlenmiştir. Yani, bozma ve/veya kaldırma kararını takiben verilen kararlar, kanun yoluna başvuru tarihindeki mevcut düzenlemelere göre parasal sınırların altında kalsa dahi kanun yolu incelemesine tabi olabilecektir.

Kanun Teklifi'nde, mevcut düzenlemelere göre 2024 yılı için otuz bir bin Türk lirası olan istinaf para sınırı ile dokuz yüz yirmi bin Türk lirası olan temyiz para sınırı korunmuştur.

Temyiz Yolu Açılan Bölge İdare Mahkemesi Kararları

Mevcut düzenlemelere göre, bölge idare mahkemelerinin yapacağı inceleme neticesinde ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak yeniden bir karar vermesi durumunda, davanın konusu temyiz parasal sınırını aşmıyorsa bölge idare mahkemelerinin kararları kesin olup bu kararlar temyiz edilememektedir. Ancak AYM bir kararında [1], temyiz sınırının altında kalan ancak istinaf sınırını geçen kararlar bakımından, *tutarı itibarıyla önemsiz olduğu kabul edilemeyecek vergi, tam yargı veya iptal davasında, ilk kez bölge idare mahkemesince davacı aleyhine bir hüküm kurulması durumunda, (...) bölge idare mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurulamamasının, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız bir sınırlama getirdiğine* hükmetmiştir. Buna istinaden Kanun Teklifi'nde, dava değeri istinaf ve temyiz parasal sınırları arasında kalan davalarda, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması üzerine bölge idare mahkemelerince verilen kararlara karşı temyiz kanun yolunun açılması planlanmıştır. Böylece, bölge idare mahkemelerinin kaldırma kararı üzerine ilk kez verdiği kararlar da temyiz denetimine tabi olacaktır.

Ancak, öngörülen düzenlemelerin yürürlüğe girmesi durumunda, temyiz sınırının altında kalan ve istinaf isteminin reddine ilişkin kararlar ile konusu istinaf sınırını aşmayan davalarda, istinaf mahkemelerinin vereceği kararlara karşı kanun yolu kapalı olmaya devam edecektir.

Ayrıca AYM bir başka kararında [2], istinafın kanuni süre geçtikten sonra yapılması hâlinde bölge idare mahkemesinin istinaf talebinin reddi kararının kesin olmasına yönelik hükmünü değerlendirmiştir [Anılan AYM kararı ile İYUK'un 45/2 hükmünün 1. cümlesi ile 48/7 hükmünde yer alan "...ve 6 ncı..." ibaresi "istinafın kanuni süre geçtikten sonra yapılması hali" yönünden iptal edilmiştir.]. AYM, *istinaf başvurusunun kanuni süresinde yapılmadığına ilişkin değerlendirmeyi ilk kez idari yargı kolundaki en üst dereceli mahkeme olmayan bir mercinin yaptığı hallerde, bu kararın kesin olmasının, mahkemeye erişim hakkına ölçüsüz müdahale teşkil edebileceğini* ifade ederek ilgili hükmü Anayasa'ya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir.

Bu karardan hareketle Kanun Teklifi'nde, istinaf başvurularında gerekli harç ve giderlerin ödenmemiş olduğu, dilekçenin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3. madde esaslarına göre düzenlenmediği veya kesin bir karar hakkında olduğunun anlaşıldığı durumlarda, bölge idare mahkemelerinin vereceği istinaf isteminin reddi kararlarının kesin olmasının da Anayasa'ya aykırı olabileceği değerlendirilerek, bu türden kararlara ve AYM'nin bahsi geçen kararı doğrultusunda, istinaf başvurusunun kanuni süresinde yapılmadığına ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilmesi imkanının getirilmesi öngörülmektedir.

İdare ve Vergi Mahkemelerinde Tek Hakimle Görülecek Davalarda Parasal Sınırlar

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca, idare ve vergi mahkemelerinde konusu her yıl yeniden değerlendirme oranına göre belirlenen bir miktarı aşmayan davalar bu mahkemelerde görev yapan hakimlerden biri tarafından çözümlenmektedir.

Her ne kadar tek hakimle bakılacak davaların belirlenmesinde uygulanan parasal sınıra ilişkin olarak AYM tarafından bir iptal kararı verilmemiş olsa da yukarıda bahsi geçen kararlardaki gerekçeler dikkate alınarak, Kanun Teklifi'ne tek hakimle çözümlenecek davaların belirlenmesinde davanın açıldığı tarihteki parasal sınırın esas alınmasına yönelik bir düzenleme eklenmiştir. Bu sayede, açıldığı tarihteki parasal sınır itibarıyla heyetle bakılan bir davanın, parasal sınırının yeni takvim yılında artması sebebiyle yargılama devam ederken tek hakim tarafından görülecek davalar arasına girmesinin yol açtığı karışıklığın önüne geçilmek istenmiştir. Ayrıca Kanun Teklifi ile, yargılama aşamasında dava konusunun miktarının artırılması halinde, artırımın yapıldığı tarihteki tek hakimle görülecek davalar için belirlenen parasal sınırın esas alınacağı yönünde bir hüküm eklenmesi planlanmaktadır.

Adli Yargıda Temyiz ve İstinafa İlişkin Parasal Sınırlar

Kanun Teklifi kapsamında, idari yargıya ilişkin olarak yapılması planlanan değişiklikler ile paralel olacak şekilde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ("HMK") ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda ("İİK") da istinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda hangi tarihteki parasal sınırların esas alınacağına dair düzenlemeler yapılması öngörülmüştür. Buna göre, Kanun Teklifi'nin yürürlüğe girmesi durumunda, HMK ve İİK kapsamında verilen mahkeme kararları bakımından, istinaf ve/veya temyiz yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma ve/veya Yargıtay'ın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmayacak ve ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınacaktır.

Ek olarak, mevcut düzenlemelere göre HMK ve İİK kapsamında her yıl yeniden değerlendirme oranlarına göre belirlenen parasal sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmamaktadır. Kanun Teklifi'nde, İdari yargı kapsamındaki mevcut düzenlemelere paralel olacak şekilde, İİK ve HMK'da yeniden değerlendirme nedeniyle yapılan hesaplama sonucu, bin Türk lirasını aşmayan kısımların, parasal sınırların hesaplanmasında dikkate alınmayacağı yönünde düzenlemeler yapılması planlanmaktadır.

Kanun Teklifi, 12 Temmuz 2024 tarihinde, TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edilmiş olup, yakın tarihte kabul edilmesi, yayınlanması ve yürürlüğe girmesi beklenmektedir.